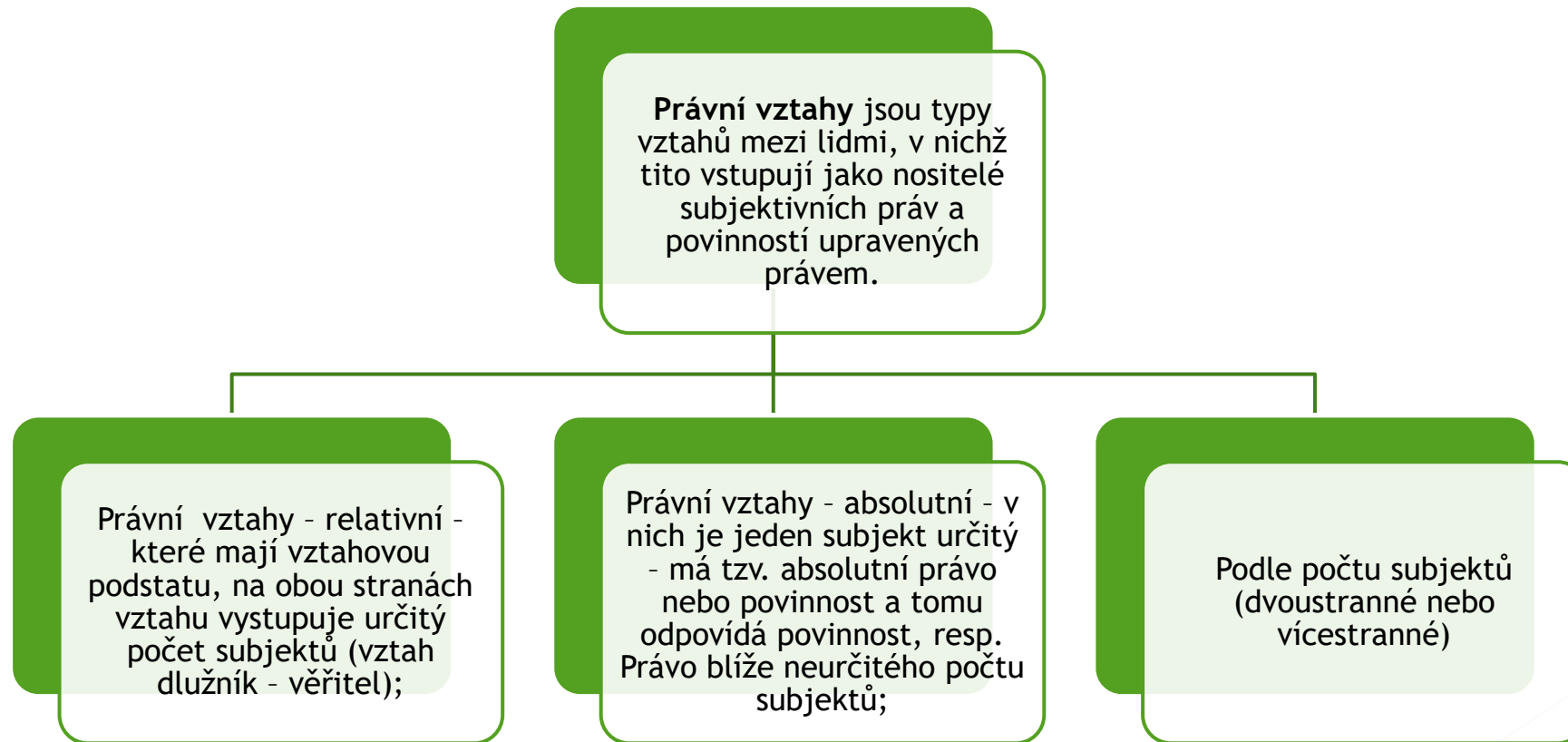

Právní nauka 2

Subjektivní právo

- ▶ „Oprávnění“ - právní možnost subjektu chovat se určitým způsobem, tj. možnost vyjádřená a zaručená objektivním právem, a tedy chráněná zvláštním způsobem, stanoveným v právních normách.
- ▶ Subjekt se může a nemusí takto chovat, tj. může a nemusí své subjektivní právo vykonávat, popřípadě je může vykonat jen zčásti.
- ▶ Subjektivní práva by neměla žádný právní význam bez vymezení odpovídajících právních povinností druhých subjektů nerušit výkon subjektivního práva či něco strpět, dát nebo konat či nekonat. Realizace subjektivních práv je závislá na plnění těchto povinností. Jejich ochrana spočívá v tom, že plnění těchto povinností je vynutitelné.
- ▶ Subjektivní právo znamená oprávnění požadovat plnění povinností druhých subjektů, bez něhož nelze subjektivní právo vykonávat. Právní povinnost znamená právní nutnost chovat se stanoveným způsobem. Povinný subjekt se takto musí chovat, nemá možnost volby.

Právní vztahy

Vznik, změna a zánik právního vztahu

Obecný předpoklad vzniku právního vztahu -
právní norma - ze zákona (výjimečně);

Právní skutečnosti - právně významné okolnosti;

Jednání volní (právní jednání,
protiprávní jednání);

Události a stavy (právní
události, protiprávní stavy);

Právní jednání – je právní skutečností spočívající v chování v souladu s právními normami. Chování v souladu s právními normami je zpravidla projevem vůle, ať už se tato vůle projevuje činností nebo nečinností.

Individuální právní akty státních orgánů (pokud zakládají, mění nebo ruší právní vztahy:

- Rozsudek o rozvodu manželství;
- Rozsudek trestní věci;
- Atd.
- [Justice.cz](https://justice.cz) - [Soudní rozhodnutí](#)

Právní úkony:

- Splnění dluhu;
- Neodpovídá-li na nabídku k uzavření smlouvy ten, komu je nabídka určena;
- Právní úkon může být jednostranný nebo dvoustranný;

Protiprávní jednání (delikt) - spočívá v činnosti porušující právní povinnost. Následkem protiprávního jednání je zpravidla právní odpovědnost toho, kdo se takového jednání dopustil (delikvent).

Trestné činy

Přestupky

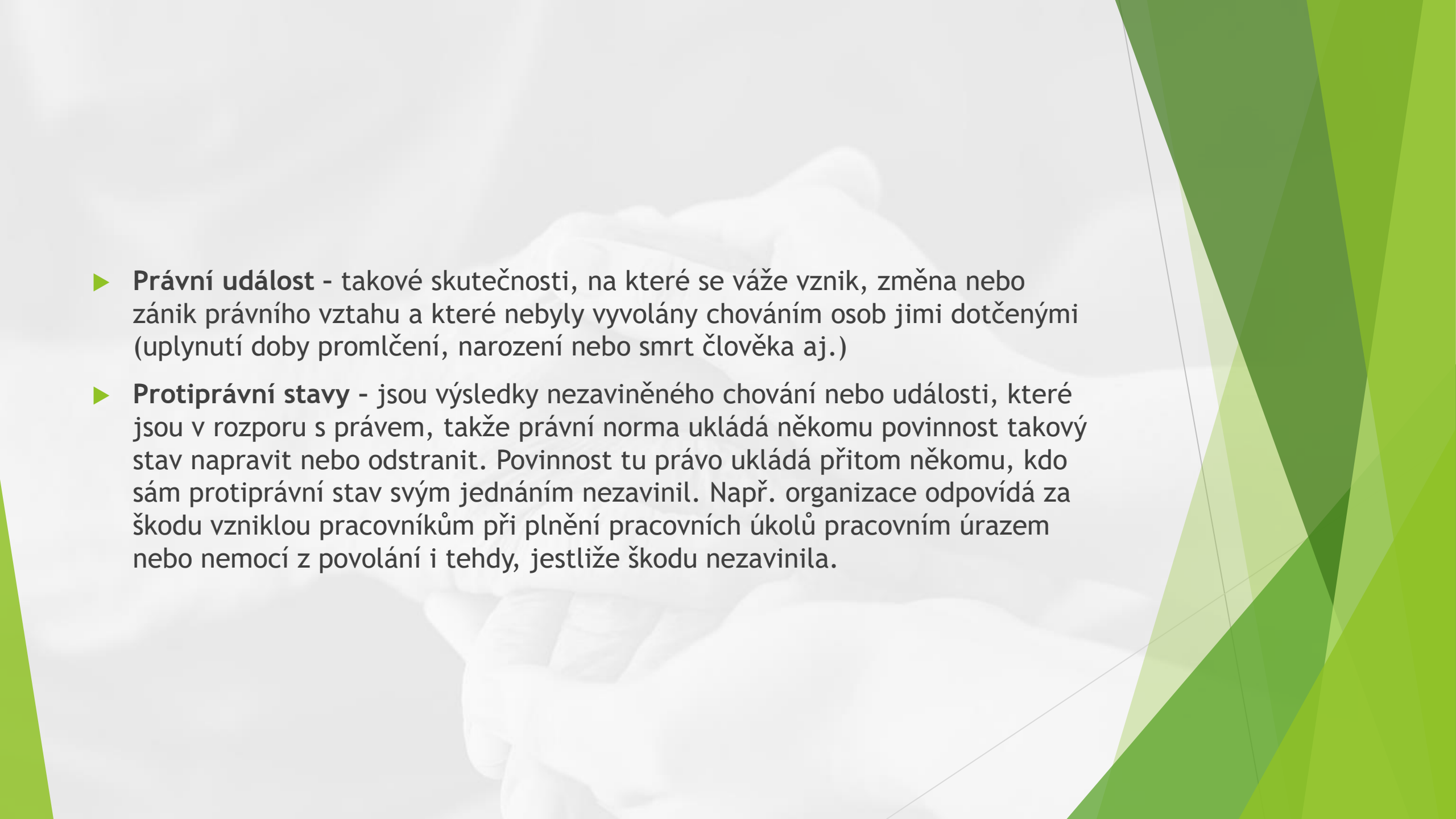
Jiné správní delikty

Správní disciplinární delikty

Správní delikty ostatní

-
- ▶ **Právní událost** - takové skutečnosti, na které se váže vznik, změna nebo zánik právního vztahu a které nebyly vyvolány chováním osob jimi dotčenými (uplynutí doby promlčení, narození nebo smrt člověka aj.)
  - ▶ **Protiprávní stavy** - jsou výsledky nezaviněného chování nebo události, které jsou v rozporu s právem, takže právní norma ukládá někomu povinnost takový stav napravit nebo odstranit. Povinnost tu právo ukládá přitom někomu, kdo sám protiprávní stav svým jednáním nezavinil. Např. organizace odpovídá za škodu vzniklou pracovníkům při plnění pracovních úkolů pracovním úrazem nebo nemocí z povolání i tehdy, jestliže škodu nezavinila.

Prvky právního vztahu

Subjekty

- Osoba fyzická
- Osoba právnická

Obsah

- Právo - právem upravená možnost chovat se určitým způsobem a požadovat totéž od druhých;
- Povinnost - nutnost subjektu chovat se tak, jak norma přikazuje - pod pohrůžkou donucení státem; obsahem povinností je z římského práva dare - facere - omni - pati = něco dát, něco konat, něčeho se zdržet a něco strpět;

Předmět (objekt)

- Právního vztahu tvoří věci, práva a tzv. nehmotné statky k nimž směřují vzájemná práva a povinnosti subjektů. Předmětem tedy může být majetek, život člověka, jeho zdraví, čest, autorské právo apod.

Druhy právní způsobilosti

Způsobilost k právům a povinnostem

Způsobilost k právním úkonům (jednáním)

Způsobilost k protiprávnímu jednání (resp. způsobilost k právní odpovědnosti)

Způsobilost procesní

Klasifikace
subjektů
právních
vztahů

Fyzické osoby

Právnícké osoby

Orgány veřejné správy

Stát

Obsah právního vztahu, objekty právních vztahů

- ▶ Oprávnění znamená právem upravenou možnost subjektu právního vztahu se určitým způsobem chovat a požadovat tomu odpovídající chování druhého subjektu.
- ▶ Domáhat se použití donucení ze strany státu vůči tomu, kdo neplní svou povinnost.

Právní povinnost

- ▶ Něco dát (dare)
- ▶ Něco konat (facere)
- ▶ Zdržet se určitého konání (ommittere)
- ▶ Něco strpět (pati)

- ▶ Vztah oprávnění a povinností

Objekty právních vztahů

- ▶ **Věci (movité a nemovité)** - tj. ovládané hmotné předměty. Movité věci - ovladatelné hmotné prostředky (auta, vybavení bytu, stroje apod.); nemovitostmi, pak jsou se zemí pevně spojené nadzemní a podzemní stavby (domy, tunely, rybníky, tekoucí vody apod.);
- ▶ **Hmotné objekty** - mají povahu živých tkání (např. transplantát), pokud nejsou a nemohou být právně kvalifikovány jako věci;
- ▶ **Určité výsledky tvůrčí duševní činnosti** - vynálezy, díla umělecká, literární apod., vyjádřená v jakékoli objektivní formě jsou objektem právních vztahů upravených předpisy práva autorského a právními předpisy o vynálezech;
- ▶ **Hodnoty lidské osobnosti** - hodnoty nemajetkové povahy. Právo chrání život, zdraví, osobní svobodu, důstojnost a čest člověka a jiné hodnoty nemajetkové povahy;
- ▶ **Chování** - výsledky určitého chování;
- ▶ ... výsledek činnosti - **lékaře, učitele, herce** - lze z těžší oddělovat od samotného výkonu činnosti. V těch právních vztazích, kde není výsledek oddělitelný od samotné činnosti, kryje se do jisté míry objekt s obsahem právního vztahu, s uskutečňováním práv a povinností;

Aplikace práva státními orgány

Pojem uskutečňování a aplikace práva

- Chování v souladu s právem
- Chování v rozporu s právem

Obecně o procesu aplikace právní normy

- Proces aplikace právní normy na konkrétní příklad:
  - Zjištění skutkového stavu řešeného případu
  - Zjištění právní normy, podle níž případ musí být řešen
  - Výklad (interpretace) této normy
  - Vydání rozhodnutí státním orgánem

Dokazování - civilní
řízení soudní x trestní
řízení

Řádný a mimořádný
opravný prostředek

Orgán, který v procesu
aplikace určí příslušnou
právní normu musí:

- Zjistit zda tato norma je platná a účinná
- Ověřit její oficiální text
- Zda není v rozporu se zákonem
- Provést výklad normativního aktu.

Akty aplikace práva a jejich klasifikace

- ▶ Individuální právní akt - konstitutivní a deklaratorní; osvědčení, veřejné listiny; podle postavení státního orgánu v právním vztahu; směřující k realizaci dispozic právních norem;
- ▶ Účinnost aktu aplikace práva;
- ▶ Právní moc aktu aplikace práva;
- ▶ Vykonatelnost aktu aplikace práva;

Zdroj:

Boguszak, J., Čapek, J., & Gerloch, A. (2004). *Teorie práva* (2., přeprac. vyd). ASPI. <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:8dc51270-5c50-11e5-bc53-005056827e52>

Gerloch, A. (2013). *Teorie práva* (6., aktualiz. vyd). Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
<http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:50a63500-cda1-11ea-b7a2-005056827e51>

Froněk, V. (2019). *Vybrané problémy ze základů teorie práva* (7. doplněné vydání). Armex Publishing.